Tarihte Türkler ve İngilizler

Tarihî tefrika: 63 Yazan: ZIYA ŞAKIR

İngiliz Amiralinin teklifi

Osmanlı İmparatorluğunun istikbali hakkında çok hayırlı ve menfaatli idi

Bu hareket, inanılmaz bir şeydi. Nitekim, gemilerin güvertesinde olup hâdiseyi bizzat gören İngilizlere hayret ve dehşet verdi. Fakat, bu hayret ânı zail olur olmaz, bütün donanma efrad ve zabitanı birbirine girdi. Gemilerde ne kadar sandal varsa indirildi. Silâhını kapan asker ve zabitler, bu sandallara atladılar. Sahile doğru akıp giden kayığı şiddetle takibe başladılar.

Bir taraftan bu dehşetli takib devam ederken diğer taraftan da gemilerin bütün topları ateş ediyorlar, o cür'etkârları tevkif edebilmek için, kayıkla sahil arasındaki deniz mıntakasına gülle ve salkım 1] yağdırıyorlardı.

Fakat Kadıköyün delikanlıları, ne arkalarındaki korkunc takibe ve ne de önlerini kesen o müthiş mermilere zerre kadar ehemmiyet vermediler. Çılgınca bir cesaretle, o ölüm maniasını aştılar. Esir aldıkları zabit ve neferlerle, karaya çıkmaya muvaffak oldular.

Başamiral Dük Vort, bu hareketi, İngiltere filosunun şeref ve haysiyetine indirilmiş bir darbe telâkki etti. Babıâliye şiddetli bir nota göndererek, gafil avlanan genc İngiliz zabitile neferlerinin derhal iade edilmesini istedi. Babıâli bu notaya derhal cevab verdi. Hükûmetin kat'iyyen malûmatı olmıyan bu hâdise hakkında tahkikat icra edilerek zabit ve neferlerin derhal donanmaya iade edileceğini bildirdi.

***

Bu vak'anın İngiliz donanmasındaki heyecanı zail olmadan, ikinci bir vak'a zuhura geldi. İngilizler, Fenerbahçe önüne gelmekleri günden itibaren adaları çok sevmişlerdi. Her gün takım takım adalara çıkıyorlar, su arayorlar ve avlanıyorlardı.

Kartal kazasının Subaşısı, İngilizlerin adalara yerleşmelerinden korkarak onları oradan uzak bulundurmak istedi. Yanına 500 silâhlı ile küçük iki Çakalos topu alarak Kınalıadaya geçip yerleşti. Sandallarla gelip karaya çıkmak isteyen İngilizlerin üzerine ateş etti. İngilizler, bunu gururlarına yedi-remediler. Derhal iki kalyonla adanın karşısına dayandılar. Sahildeki Türklerin üzerine şiddetle gülle yağdırmaya başladılar. Türkler, evvelâ kahramanca dayandılar. Fakat, hasılasız top ateşleri altında nihayet , tepedeki bir manastıra çekilmeğe mecbur kaldılar.

İngilizler, hem satvet ve kudretlerini göstermiş olmak, hem de Kadıköy delikanlılarının kaçırdıkları arkadaşlarının intikamını almak için derhal karaya oldukça mühim miktarda askerle iki top çıkardılar. Manastırın etrafını kuşattılar. İçeride kalan Türkleri teslime mecbur etmek için top ve tüfek ateşlerile tazyika başladılar.

Türkler, şiddetle mukabele gösterdiler. Evvelâ, tüfek kurşunlarile, İngiliz topçu neferlerini öldürdüler. Ve sonra da bir huruc hareketile İngilizleri sürüp sahile indirdiler. Bir hayli mecruh ve birkaç maktul verdirerek gemilerine çekilmeğe mecbur ettiler.

***

Ayın 26 ncı günü oldu. Başamiral, büyük bir sabırsızlık içinde, güvertede geziniyor... Hem o günkü müzakere meclisine gidecek zevatı nakle memur olan Türk gemisini ve hem de iade edileceği vadolunan genc İngiliz zabitile beş neferin avdetini bekliyordu. Fakat bunlardan hiçbir eser görünmüyordu.

Dük Vort'un yavaş yavaş maneviyatı kırılmaya başlamıştı. Türklere, zorlukla hiçbir tesir yapamıyacağını anlamıştı.

Amiral, artık fikrini değiştiriyor ve ilk fırsatta, Türklerle itilâfa karar veriyordu. Nitekim bu fikrini sefir Arbotnot ile diğer Amirallara da açtı. Onlar da ayni suretle düşünüyorlardı.

Böylece, öğle vakti geçti. Saat ikiye doğru, Sarayburnunu dolaşan bir gemi, bir müddet açıkta volta vurduktan sonra ağır ağır donanmaya yaklaşarak Başamiralin gemisinin yanında demirledi.

Gemiden inen flika, «Ruvayyal Jorj» gemisine yanaştı. Bu flikada, genc bir İngiliz zabiti ile beş İngiliz neferi vardı.

Flikadan gemiye çıkan Türk zabiti, İngilizleri Amirala teslim etti. Aynı zamanda bir de davetname verdi. Bu davetnameye nazaran, müzakereye iştirak edecek olan zevatı alıp götürecekti.

Amiral Dük Vort, evvelce müzakerede bizzat bulunmak istediği halde sonra fikrini değiştirmişti. Bu işe (Kontramiral Lavis) i memur etmişti. (2)

Türk gemisi, bu Amiral ile maiyetindeki zabitanı, Kadıköydeki Mahmud Efendinin yalısına nakletti.

Mahmud Efendi, misafirlerini hürmetle istikbal etti. Asil bir Türke yakışacak surette izzet ve ikram gösterdi. Nihayet sıra, müzakereye geldi.

Evvelâ söze, İbrahim Efendi başladı Mahmud Efendinin tercümanlığı ile, hükûmetin maksadını şöylece anlattı:

— Malûmdur ki, İngiltere hükûmetile devleti aliyenin dostluğu pek eski olup, asırlardanberi devam edegelmiştir. Şu da bizce malûmdur ki, Avrupa milletleri arasında İngilizler, ehli islâma kat'iyyen husumet ve adavet göstermemişlerdir. Ve bu sayede, Türk memleketlerinde hürmete mazhar olup her milletten fazla ticaret menfaatleri temin etmişlerdir. Ancak, bu son günlerde Rusların yüzünden İngiltere siyaseti değişerek. elçi bey tarafından Babıâlinin tazyik ve tehdid edilmesi, İstanbuldaki İngiltere tebaasının bir gemiye doldurularak alınıp götürülmesi, İngiliz donanmasının boğazdan cebren geçirilmesi, ve nihayet işte İngiliz gemilerinin İstanbul önüne gelmesi gibi bir takım ahval yüzünden vaziyet bu günkü hale gelmiştir. Evvelâ, şuna emin olmanız lâzım gelir ki, bu hareketlerin size muvaffakiyet temin etmesi şu tarafa dursun, bilâkis devleti aliye üzerinde pek fena bir tesir husule getirmiştir. Binaenaleyh, Babıâliye vuku bulan teklifiniz, maalesef kabul edilemiyecektir. dedi.

İngiliz Amirali, bu kat'i beyanat karşısında şaşırdı. Başamiral tarafından kendisine geniş salâhiyet verilmiş olduğu için, derhal anlaşmak çarelerini aramaya başladı.

Evvelâ, Türk filosunun teslimi meselesinden vazgeçti. Sonra, Boğazın İngiliz harb gemilerine açık bırakılması talebinden de sarfınazar etti. Daha sonra, Eflâk ve Buğdan ile Tuna boyundaki Türk kalelerinin Ruslara terki meselesinde de ric'at gösterdi. Ve nihayet:

— Babıâli, bizimle sadece iki nokta üzerinde birleşsin. Biri, Fransa sefiri Sebastiyani'nin Türkiye hududları haricine çıkarılması.. Diğeri de, Rusya ile harbden vazgeçilerek (Rusya - İngiltere - Türkiye) arasında tedafüi ve tecavüzî bir ittifak akdolunması... Bu iki teklifimizi kabul ettiğiniz takdirde, eski dostluğumuzu derhal ihya ederiz. Ve sizi toplarımızla selâmlayarak çıkıp gideriz. dedi.

İngiliz Amiralının bu teklifi, gayet makul olup, Osmanlı imparatorluğunun istikbali hakkında çok hayırlı ve menfaatli idi. Fakat İbrahim Efendi, gerek padişahtan ve gerek sadrıazamdan aldığı kat'î talimat mucibince hareket etti.

— Bak dostum!.. Görüyorum ki, siz, fikrinizde inad ve ısrar ediyorsunuz. Ve donanmanıza güvenerek taleblerinizi kabul ettireceğinizi zannediyorsunuz. Her şeyden evvel şunu bilmeniz lâzımdır ki, bu günkü hareketinizle Türkleri fena halde gücendirdiniz. Halkın husumetini celbettiniz. Bu gün, padişahımız bile, bir İngilizi müdafaa etmeye muktedir değildir. Çünkü, bütün Türk memleketlerinde, halk galeyan halindedir.

(Arkası var)

Soruyoruz!

Çalgılı bahçeler ve alabildiğine bağırtılan radyolar

Şehrin muhtelif semtlerinde oturan karilerimizin ekserisinden her gün bir çok mektublar alıyoruz. Bu mektublarda imza ve şahsiyetler başka ve fakat şikâyet edilen mevzu bir ve aynıdır:

«İstanbulun göbeği sayılan yerlerinden tutun da en ücra mahallelerine kadar, halk, gecenin geç vaktine kadar rahatsız edilmektedir. İsimleri lâzım değil, meşhur ve maruf bahçeleri kiralıyanlar, saz heyetlerini ve şarkı söyliyen kadın, erkek hanendelerini, etrafta ertesi gün çalışabilmek için normal zamanda yatmak ve istirahat etmek mecburiyetinde olan kimseleri düşünmeden yüksek perdeden çaldırıp söyletiyorlar. Buralardan başka mahalle aralarında rasgelenin tuttuğu arsalarda ses düğmesi sonuna kadar açılmış ve bol akisli bir sürü oparlörler takılmış radyolar uzak ve yakın evlerdeki bütün vatandaşlara sakin ve deliksiz bir uykuyu haram ediyor.

Bu işi yapanların, eğlenme ve eğlendirme hürriyetinin ancak başkasının hürriyetine ve rahatına tecavüz etmemek şartile mevcud olabileceğini düşünmedikleri muhakkaktır. Fakat gürültü ile mücadeleye dair konulan Belediye nizamlarından sabahları sekizden evvel hiç bir gürültü yapılmamasına ve seyyar satıcıların bağırmamasına aid esaslarda pek iyi tatbik edilemediğine göre, gece çalgılı bahçeler ve alabildiğine bağırtılan radyolarla, güneş doğduktan sonra da esnafın çığırlarile rahat yüzü görmiyen şehir halkı ne zaman istirahat edecek ve uyuyabilecektir; Belediyenin bu hususun temini mesuliyetini üzerine almış memurları, vatandaşların sıhhatinin ve âsabının bozulmakta devam edilmesine ne zamana kadar göz yumacaklardır?

Soruyoruz!

Bursada bir sahtekâr yakalandı

Bursa (Hususî) — Kayserinin Ürgüb kazası Cemil köyünden 330 doğumlu Şükrü Öztürk adında biri, subaylıkla alâkası olmadığı halde subay elbisesi giyerek fotoğraf çıkarmak ve sahte hüviyet varakası taşımak, ayrıca iş bulmak bahanesile resmî makamları iğfal edecek şekilde kendi el yazısile ve Millî Müdafa Vekili Saffet Arıkanın imzasını taklid etmek suçlarından maznun olarak Bursa zabıtası tarafından şehrimizde yakalanmıştır.

Vali dün Yalovadan geldi

Lûtfi Kırdar, şehirde başlanmış olan inşaat işleri hakkında izahat veriyor

Yalovaya gitmiş olan Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdar dün sabah şehrimize gelmiş ve Vilâyet ve Belediye işlerile meşgul olmuştur. Vali bu gün tekrar Yalovada bulunacaktır. Lûtfi Kırdar, dün kendisile görüşen bir muharririmize şu izahatı vermiştir:

«— İnşaat işleri hakkında Vekiller Heyetinin ittihaz ettiği karar tebliğ edildi. Esasen bu tebligattan evvel de bu kabil işler malzeme fıkdanından durmuş gibiydi. Hastanenin plânını yaptırmış fakat bu sebeblerden münakasaya çıkarmamıştık. Tiyatro ve Belediye sarayının plânlarını henüz hazırlamakla meşgulduk. Yalnız Dolmabahçe stadyomunun inşasını ihale etmiştik. İnşaat, şimdilik yalnız etraftaki duvarların ve binaların yıkılması, toprağın tesviyesi şeklinde devamı mukarrerdir. Yol inşaatı esasen her bakımdan lüzumlu olduğu için zannederim bu inşaat devam edecektir.

Yalnız İmar müdürlüğü, İstanbulda tatbik edilecek plânların hazırlığile meşgul olarak, bilhassa imar plânının tatbikat ve tafsilât plânlarını hazırlayacaktır. Bu suretle dünya vaziyeti sükûnet bularak malzeme tedariki kabil olur olmaz plânlar elimizde hazır olduğu halde bunların yapılmasına başlayacağız.

Bir gazetede, bir yoldaki bozukluğa aid bir yazı ve bir resim gördüm. Bu kabil bozukluk şehrin yalnız bir yerinde mevcud değildir. Şehrin her tarafında bulunabilir. Esasen evvelce de şehrin bütün yollarının inşası için tetkikat yaptık ve bunların inşası için en az 49 milyon liraya lüzum olduğunu tespit ettik. Bütçe müsaadesi nispetinde bu yolların yapılmasına devam edeceğiz. Yalnız şunu kaydetmek lâzımdır ki İstanbulda bu bir iki senedir yaptırılan yollar eski senelere nispet kabul edilmiyecek derecede fazladır. Yalnız geçen sene beş, altı milyon liralık şehir bütçesinin bir buçuk milyon lirasını yol inşasına sarfettiğimizi söylersem bu hakikatı ifade etmiş olurum. Ayrıca inşa edilen Vilâyet yolları da bu rakamdan haricdir. İstanbul şehrinde hiç bir sene bu kadar yol inşa edilmemiştir. Bu meyanda ârızalı ve bozuk yolların bir kısmı mühimmi de tamir edilmiştir. Benzin istihlâkinin tahdidi hakkındaki karar henüz makamımıza tebliğ edilmemiştir.»

Manifaturacılara verilen kâr nisbeti

Piyasada dolaşan şayialara göre, eskiden % 3 le mal satan tacirlere şimdi komisyonca % 20 kâr veriliyormuş!

Manifatura fiatlarının ve muhtelif ellerin kâr nispetlerinin tayini için fiat kontrol komisyonunda yapılan içtimalarda alınan neticeler ve buradan harice akseden dedikodular bu işi şayanı dikkat bir safhaya sokmuştur. Dedikodular üzerine komisyonun Mıntaka Ticaret müdürlüğü vasıtasile yaptırdığı tetkiklerin, üzerinde durulmağa değer neticeler verdiği bilinmektedir.

Söylendiğine göre, manifatura taciri, komisyon azalarına, yüzde üç kârla sandık kapatırken şimdi yüzde yirmiye kadar kâr verilmesinden dolayı komisyona nasıl teşekkür edeceklerini bilemediklerini söylemiştir. Diğer bir tacir de gene komisyon azası huzurunda, artık perakendecilerin bile apartıman yapabileceklerini söylemekten kendini alamamıştır. Maamafih bütün bunlara karşı komisyonca vazedilen kârların azamî had olduğu cevabı verilmektedir. Ve aynı zamanda tetkiklere devam olunmaktadır.

Yeniden yapılacak iki fabrika

Asid sülfrik ve süperfosfat fabrikalarının inşasına başlanıyor

Asit sülfrik ve süperfosfat fabrikalarının inşaat ve tesisat plânları hazırlanarak tahsiatları ayrıldığından inşaata sür'atle başlanması takarrür etmiştir. Bu fabrikalar Karabükte ve demir ve çelik fabrikaları civarında inşa olunacaktır. İki fabrikanın inşaat işleri için yarım milyon lira ayrılmıştır .

Karabükün imalâtı

Karabükte Türkiye demir ve çelik fabrikalarının bütün kısımları faaliyete geçmiş bulunmaktadır. Fabrika imalâtını devletin âcil ihtiyaclarına vermektedir. Maamafih birinciteşrinden itibaren piyasaya da inşaat demiri verilebilecektir.

ADLİYEDE

Nakzedilen karar

Bahçekapıda Çiçekpazarında ıtriyat ve tıbbî malzeme taciri Jak Kastro; mağazasında termos dolu olduğu halde, «yoktur» dediği, mal saklayarak millî korunma kanununa muhalif hareket ettiği iddiasile mevkufen muhakeme edilmiş, İstanbul altıncı asliye ceza mahkemesi, kendisinin iki sene sürgün edilmesine ve 500 lira ağır para cezası ödemesine karar vermişti. Diğer taraftan, mevkufiyet halinin devamı da karar altına alınmıştı. Temyiz mahkemesi; verilen bu kararı esastan bozmuştur. Pek yakında yeniden muhakemeye başlanacaktır.

ÜNİVERSİTEDE

Üniversite kampı

Üniversite talim taburu kumandanlığı lâzım gelen hazırlıkları bitirmiş ve kamp yeri olarak Pendiği muvafık bulmuştur. Üniversite ve diğer yüksek mekteb talebeleri yarından itibaren Pendikte kamplara başlayacaklardır.

Beyoğlu Kaymakamlığındaki hırsızlık

Beyoğlu kaymakamlığı evrak mahzeninden evrak çalarak kilo ile satan eski temizlik amelesinden İbrahim evvelki gün gene bu işe teşebbüs ettiği sırada hükûmet tababeti odacısı İsmail tarafından suç üstünde yakalanmıştır.

Yeni bir telsiz istasyonu

Münakale Vekâleti, yeni yolcu salonunun kulesinde yeni bir telsiz verici ve alıcı istasyonu tesis etmektedir. Bu telsiz vapurlarla daimî muhabere edecek ve vapurlardan yolcular ve halk tarafında telsiz kabul olunacaktır.

Orta mekteblerde tedris usulleri

Mekteb müdürlerinin raporlarında şayanı dikkat temenniler var

Ders senesi sonu olması münasebetile, Maarif Vekâletinde bir komisyon teşekkül etmiş ve mekteblere aid muhtelif meseleleri tetkike başlamıştı. Komisyon, muallimlerin çalışmalarına aid raporların tetkikini ikmal etmiş ,ikinci kısım olarak orta tedrisat talimatnamesini ele almıştır. Bunun için de, umumî müfettişlerin, mekteb müdürlerinin gönderdikleri raporları gözden geçirmektedir. Müdürlerden birçoğu raporlarında, sabah saatlerinin çok erken olduğunu, bu vizeyetin bilhassa çifte tedrisat yapılan mekteblerde müşkülâtı mucib bulunduğunu beyan etmişler; birçok talebenin öğleden sonra hiç bir işi olmadığı halde, kendilerini çalışıyor gösteren vesikalar getirdiklerini ve bu gibilere, talimatname ahkâmına göre, izin vermek mecburiyetinde olduklarını kaydetmişlerdir. Müdürler, serdettikleri mütalealarda, bu hallerin önlenmesi için, kış ve yaz saatlerinin tatbik edilmesini ve öğleden sonraki etüdlerin ihtiyarî olmasını, vaziyetleri müsaid olmıyan talebeler için birer serbest dershane açılmasını istemişlerdir.

Yeni talimatnameye göre muallimlere, mecburi ders saatlerinden maada müzakere saatleri için de ayrı ücret verilmektedir. Serbest dershane usulü kabul edildiği takdirde, her muallim hissesine düşen nöbeti kabul etmek mecburiyetinde olacağından bütçede de tasarruf etmek imkânı hasıl olacaktır. Talimatname hakkında verilecek karar, ancak raporların hepsi tetkik edildikten sonra tebellür edecek, kat'î vaziyet eylûlün iptidasına kadar mekteblere tebliğ olunacaktır.

ŞEHİR İŞLERİ

Buz ihtiyacı

Belediye reis muavini Lûtfi Aksoy dün şehir dahilindeki buz bayiliklerini teftiş etmiş ve havaların sıcaklığı dolayısile halkın ihtiyacını karşılayacak kadar buz bulundurulması için tebligat yapmıştır.

Margarin yağları hakkında bir karar

Eyübde bir fabrikanın imal ettiği margarin yağlarının kutuları üzerine ilâk resmi konulmakta, bu suretle halk tarafından bu yağların inek yağı olduğu zannı hasıl olmakta olduğundan kat'iyyen buna meydan verilmemesi ve bu kabil yağların imhası lüzumu Belediye riyasetinden alâkadarlara tebliğ olunmuştur.

MÜTEFERRİK

Maarif Vekili şehrimizde

Maarif Vekili Hasan Âli Yücel dün sabahki trenle Ankaradan şehrimize gelmiştir. Vekil, dün Maarif mensublarile temaslarda bulunmuş, lise ve orta mekteb imtihanlarının neticelerile muhtelif maarif meseleleri hakkında izahat almıştır.

Hasan Âli Yücel dişlerinden rahatsız olduğundan, şehrimizde iki gün kadar kalarak tedavile meşgul olacaktır.

Ticaret Vekilinin dünkü tetkikleri

Evvelki akşam İzmirden şehrimize gelen Ticaret Vekili Nazmi Topçoğlu dün öğleden evvel Ticaret Vekâleti başkontrolörlük dairesine gelerek burada öğleden sonraya kadar meşgul olmuştur. Dünkü tetkikleri esnasında birçok zevatla görüşen Vekil bu meyanda petrol limited müdürü Sedad, başkontrolör Hakkı Nezihi Erkson, tiftik ve yapağı tacirlerini kabul ederek görüşmüştür. Ticaret Vekili bu akşam Ankaraya hareket edecektir.

İKTİSAD

Rumanyaya satılacak tiftik ve yapağılar

Rumanya ile yapılan yeni ticaret mukavelesile Rumanyaya ihrac edilecek tiftik ve yapağılara aid satış mukavelesi tek alıcı ve satıcı sıfatile Ziraat Bankası namına İstanbul şubesi müdür vekili ve Rumen heyeti azaları tarafından imzalanmıştır.

Kitre ihracat tacirlerinin içtimaı

Kitre ihracat tacirleri dün sabah Ticaret Vekâleti başkontrolörlük dairesinde bir toplantı yapmıştır. Merkezi İzmirde bulunan palamut ihracat birliğine bağlı olan kitre ihracatının İstanbuldan idaresi, kitre ihracat tacirleri tarafından Ticaret Vekâletinden rica edilmişti. Vekâlet bu müracaat üzerine kitre ihracat işlerini tiftik ve yapağı ihracat birliğine bağlamıştır.

Dünkü toplantıda hiç münasebeti olmıyan bu bağlanış protesto edilmiş ve İstanbulda kitre ihracatı için ayrı bir büro kurulmasının istenmesine karar verilmiştir.

Türk - Alman ticaret muahedesinin kat'î metni imzalanıyor

Yeni muvakkat Türk - Alman ticaret anlaşmasının mübadele listeleri hazırlanmış olduğundan anlaşmanın kat'î metni bu günlerde imzalanacaktır. Ankaradan verilen habere göre, Alman büyük elçisi von Papen, Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlunu ziyaretle bu yeni anlaşma üzerinde görüşmüştür.

Büyükada sahillerinde bir cesed bulundu

Büyükada sahillerinde bir erkek cesedi bulunmuştur. Cesedin, Polonya mültecilerinden 45 yaşında Lâdislav'ın cesedi olduğu anlaşılmıştır. Tahkikat, kendisinin iyi yüzme bilmediği halde fazlaca açıldığını ve bu yüzden suların cereyanına kapıldığını, kuvveti kesilerek boğulduğunu göstermiştir. Muayenesi yapılan cesedin gömülmesine ruhsat verilmiştir.

Pazardan Pazara

Bıktınız artık amma... - Aşnafişne sığınakları - Fitnatın mezarı - Amerikanın yaptığı ve yapmadığı şeyler

Yazan: SERVER BEDİ

Bıktınız artık amma...

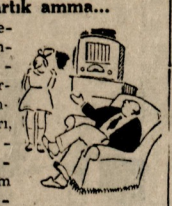

Korkarım, şu kelimelerden, şu cümlelerden, şu fikirlerden bıktınız artık: Maginot, Monroe, keşif uçuşları, bombardıman tayyarelerimiz tarafından yapılan hücum neticesinde..., bitaraf mahfillerde temin edildiğine göre, Hariciye Nezareti namına söz söylemeğe salâhiyettar bir zat, tayyare dafi bataryalarımızın faaliyeti üzerine..., düşmana yeniden büyük zayiat verdirildiği.., askerî bir müşahidin ifadesine atfen..., düşman 56 tayyare kaybetmiş, bizim iki tayyaremiz üslerine dönmemiştir, Weygand 1927 de demişti ki..., bu harbde motörize kuvvetlerin oynadığı rolün..., Fransa eğer dört senedenberi...

«Yeter! Yeter!» diyeceğiniz geliyor, değil mi? Fakat, itiraf ediniz, bir tanıdığınıza rasgeldiğiniz zaman, muaşeret kelimeleri söylendikten sonra bir sükût başlıyor ve onun da, sizin de dilinizin ucunu bir tek sorgu gıdıklıyor. O sorsun diye bekliyor, nihayet siz soruyorsunuz:

— Ne haber? Ne var, ne yok?

— Haber sizdedir.

— Vallahi bilmem. Fakat (...) nin Hariciye Nezareti namına söz söylemeğe salâhiyettar bir adam demiş ki ilâh... İlâh...

— Doğrudur. Ben, Weygand'ın 1927 de yazdığı bir kitabda, ilâh... İlâh...

— Fakat bu harbde motörizelerin oynadığı rolün, ilâh... İlâh...

— Hakkınız var, Allah neticeyi hayır eylesin.

— Amin.

Akşam eve yorgun dönüyorsunuz. «Ne haber?» diye soran ihtiyar babanıza:

— Hayırlar... Diyorsunuz, artık bir kaç gün şu politika, muharebe, müzakere bahsini kapatalım. Bıktım artık...

Koltuğa uzanıyorsunuz. Bir dakika sessizlik. Sonra hemen yerinizden fırlıyarak çocuğunuza seslenivorsunuz:

— Ayten! Vakit geldi galiba... Şu radyoyu aç da ajans haberlerini dinliyelim!

Aşnafişne sığınakları

Bazı nümune sığınaklarına, geceleyin, sevdalı çiftler giriyor, orada uzun uzun muhabbet ediyorlarmış.

Orada ne konuşurlar? diye düşündüm.

Delikanlı sorar:

— Marika... Şimdi muharebe olsa, tepemize bombardıman tayyareleri gelse ne yaparsın?

— Ne yapazayim kale? Viz gelir bana tayyare bombardıman!

— Yaşa be Marika... Fakat tepemize bomba yağarsa birbirimize daha fazla sokuluruz, değil mi? Ah, canım Marika...

— Kale, dur daha baslamamis muharebe...

— A canım, muharebenin başlamasını bekliyecek değiliz ya, uzun sürer o... Benim yüreğimde ateş çoktan başladı ilâh...

Fitnatın mezarı

Kadın şairlerimizden Fitnatın mezarı, Eyübde bir odun deposunun içinde imiş; Maarifin teşebbüsü üstüne tahliye edilmiş ve tamirine başlanmış.

Geç de olsa, şairle odun arasındaki farkı anlamışız demek.

Fakat, aldanmıyorsam, şair Fitnatın divanı yeni harflerle basılmamıştır. Eski harfleri bilmiyen gençlik, Abdülhak Hâmidin bir çok eserleri gibi Fitnatın divanını da okuyamaz. Yeni neslin edebî kültürü mezar taşları üstündeki tarihleri görmeğe ve ezberlemeğe mi inhisar edecek?

Amerikanın yaptığı ve yapmadığı şeyler

Amerika 25 bin tayyare yapıyor, Amerika 35 zırhlı yapıyor, Amerika 20 tayyare gemisi yapıyor, Amerika 38 kruvazör yapıyor.

Fakat Amerika Avrupaya kredi yapmıyor, Amerika Avrupaya ciddî yardım yapmıyor, Amerika harb yapmıyor ve harbe girmemekte ısrar ederken hiç şaka yapmıyor!

SERVER BEDİ

1] Birbirine zincirle merbul gülleler.

(2) Tarihlerimizin hiçbirinde bu mülâkata dair sarih malûmat yoktur Ancak Topkapı sarayı arşivlerinde bazı vesikalara tesadüf edilmiştir. Aynı zamanda, (Enderun Nazırı Ebubekir Efendi) nin tarihçesinde de bu müâkat muhtasaran mündericdir. Amiralin adı (İsmit) diye gösterilmiştir. Z. Ş.

Siyasî icmal

Yakınşarkta sulh

İngiltere ile mihver devletleri hayat memat boğuşmasına girişmeğe hazırlanıyorlar. İlk temaslardan anlaşıldığı veçhile boğuşma er geç bir tarafın mahvı ile sona erecek mücadele hep garbda, yani Büyük Britanya adasında ve civarındaki denizlerde ve Akdenizin garb havzasında kat'î neticeyi bulacaktır. Şimdi Almanyanın müsellâh kuvvetleri İspanya hududu üzerinde yerleşmiş olup İtalyaya Cebelüttarık boğazından müessir bir surette yardım edecek vaziyette bulunduğundan Akdenizde hangi tarafın hâkim kalacağı İspanya ve İtalya ile Cezayir ve Tunus arasındaki bahrî sahada Balear, Sardenya ve Sicilya adaları civarında beklenen, büyük deniz ve hava muharebelerinde taayyün edecektir.

Şimdiki büyük harbin garbda nihayet bulacağına göre Yakın Şark sulh ve sükûnu muhafaza edecektir demektir. Bunu teyid eden deliller günden güne çoğalıyor. Söyle ki Macaristan Sovyetlerin Besarabya ile simali Bukovina'yı almış olmasından Transilvanyaya aid kendi millî emellerinin de tahakkuku zamanı geldiğine hükmederek harekete geçmek için büyük bir Macaristan yaratmağı ötedenberi kendisine vadetmiş bulunan Almanya ve İtalya ile istişareye lüzum görmüştü.

Macar Başvekili ve Hariciye Nazırı Münihte Führer ile ve Almanya Hariciye Nazırı Ribbentrop ve Mussolini'nin vekili Ciano ile mülâki olarak akd sorguşlardır. Verilen cevab, İngiliz harbinin sonunda bütün Avrupanın yeni bir nizama tâbi tutulması zamanını beklemek tavsiyesi olmuştur. Macaristan bu vaad ve nasihati kabul etmiştir. Demek oluyor ki İngiliz harbinin sonuna kadar Macaristan Balkanları da müteessir edecek bir hareketten sakınacaktır.

Millî emellerinin tahakkuku zamanı hülûl edip etmediğini araştıran küçük Balkan devletlerinden Bulgaristanın dahi aynı tavsiyeyi almış olduğu şüphesizdir. Rumanya ile Yugoslavya dahi rejimlerini bile Almanya ve İtaylaya benzetecek derecede bu iki devletin siyasetlerine uymuş bulunduklarından Balkanlarda sulhu tehlikeye sokacak her hangi bir hareketten ictinab edecekleri aşikârdır.

Türkiye Cumhuriyetinin kuvvetli bir sulh âmili bulunduğu son tezahürat ile bir kat daha bütün dünyanın nazarında sebut bulmuştur. Yakın Şarkta huzur ve sükûnun bozulması ihtimali bulunan diğer bir memlekette dahi vaziyet salâh ve istikrar bulmuştur. Söyle ki Suriyede şimdiye kadar mevcud vaziyet değiştiği, yahud karışıklık çıktığı zaman İngiltere Yakın Şarktaki mevkilerini emniyet altında bulundurmak için lâkayıd kalamıyacağını ve müdahale edeceğini anlatmıştı.

Suriyedeki Fransız zabitlerinden bir zümre İngiltere ile beraber yürümek taraftarı olmuştur. Halbuki kalan zabitan ve Avrupalı ve müslüman kıt'aların bütün efradı Maresal Petain hükûmetine sadık kalmışlardır. Mesele İngiliz taraftarlarından altı yüz zabitin Filistine gitmeleri ve İskenderiyede silâhtan tecrid edilen ve İngiltere ile birlikte hareket etmek istemiyen yedi yüz Fransız bahriye zabiti ile efradının da Suriyeye gelmelerile neticelenmiştir.

Suriyede vatanî kütle denilen ve halkın taleblerine daima tercüman olan büyük partiye muhalif olanların ve İngiltere ile beraber yürümek isteyenlerin liderlerinin vücudü yok edilmesile millî inhilâl ve iğtişasın önüne geçilmiştir. Binaenaleyh Suriyedeki gerek Fransızların, gerek Suriyeli mültecilerin ittihadsızlığı yüzünden vaziyetin bozulması ihtimali kalmamış gibi bir şey olduğundan Yakın Şarkın sulhu sağlamlaşmıştır.

Muharrem Fevzi TOGAY

Bahçeye giren otomobil

Şoför Alinin idaresinde bulunan 29 numaralı otomobil, içinde birkaç yolcu ile beraber Kalamış caddesinden geçerken kimyager Mustafa Abdiye aid köşkün duvarına çarparak duvarı delmiş, bahçeye girmiştir. Otomobilin ön camurluklarile ön camı tamamile parçalanmış, şoför de sağ elinin parmaklarından hafifçe yaralanmıştır. Yolculardan yaralanan olmadığı gibi, köşktekilerden de bahçe duvarı yanında o aralık hiç kimse bulunmadığından, kaza bu kadarla atlatılmıştır.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone seraiti	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyanından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Evli mi siniz?

Yazan : FİLE

Bir telefoncu kız uzunca bir hikâye yazmış. Bana gönderdi. «Biraz tashih ederek neşri mümkünse...» diye bana telefonla da rica etti. Acemi yazılara karşı tiksinti duyan her gazeteci gibi bu bir tomar kâğıdı tozlu çekmecenin attım.

Dünyayı renkli bir cam ardından seyreden her genc kız gibi o da, başkası tarafından yaşanmış sandığı med ve cezirsiz alelâde hayatına hassasiyetinin pireyi deve yapan adesesinden bakarak hâdiseleri büyültmüş ve maceralarına hâilevî bir çeşni vermeğe çalışmış... Baş tarafından ancak on satır okuyabildim.

«Benim hayatım bir romandır», «Bu satırlar aynen yaşanmış, hayatı hakikiyenin ta kendisidir», «Ben ıstırablarile oynayan kocaman bir bebeğim»...

Hikâyesinin ne zaman neşredileceğini telefonda bana günaşırı soran telefoncu kızı yavaş yavaş merak etmeğe başladım. Saatleri daracık bir odada ve mütemadiyen fişleri sokup çıkarmakla geçen, başkalarının konuşmasına yol veren fakat kendisi konuşamıyan zavallı santral kızı benimle adeta eski bir ahpab gibi uzun uzun konuşmağa da başladı. İç sıkıntısından bunalan her telefoncu kız gibi.

Gıcıklayıcı ve tatlı bir sesi vardı. Bu ses, beni büyüledi mi nedir? Onun merak ve cazibesine kapılarak telefonla verilmiş bir randevuya kadar sürüklendim. İtiraf ederim ki bu kız, eski Padişah saraylarındaki Çerkes halayıklara benzeyen basit ve acayib bir mahlûktu ama kolay tahlil edilemiyecek kadar insana esrarlı manalar tevehhüm ettirebilen büyük gözleri vardı. Güzel miydi bilmem?..

Buluşmamızla ayrılmamız bir oldu. Bir daha onu görmedim. Niçin mi? Bakınız, ne garib bir sebeble.

Bana evvelâ şunu sordu:

— Evli misiniz?

Genc kızların ekseriya evli erkeklerden uzaklaşmak istemesi insana randevuya giderken yüzüğünü yelek cebine yerleştirmek ihtiyatını tavsiye eder. Ben de tereddüdsüz:

— Hayır! Bekârım, demiş bulundum.

İşte buradan ötesini onun ağzından dinleyeceksiniz:

«— Bir genc kızla konuşmak isteyen bekâr, ya eğlenmek, ya evlenmek ister. Benim gibi düşünen bir genc kız ikisini de hoş göremez. Bekârla maceraya girmek isteyen her genc kız da bence kendisine koca arayan bir dilencidir. Ona nasıl anlatmalı ki ben onlardan da değilim. Zaten bu töhmet altında kaldığı müddetçe erkeğin böyle bir kızı sevmesine imkân yoktur.

Bana gelince: Ben, münasebette bulunacağım erkeklerin daima evli olmasına dikkat ederim. Fakat sade evli olmak da kâfi gelmez. Öyle evli erkekler vardır ki karıları tarafından aldatılırlar ve onlardan öc almak için macera ararlar. Bu bedbahtlarla da işim yok. Aldanan erkek tabiî aldatmak isteyecektir. Aldatan karısına karşı silâh olarak kullanmak istediği kadını gözleyecektir.

Ona lâzım olan şey alelâde bir kadındır ve bütün kadınlar onun için müsavidir. Bir intikama alet olmak, onun gururunu, izzeti nefsini beslemek neme gerek benim!..

Mes'ud yuva kurmuş erkeklerden bahsetmek isteyorum. Meselâ sevişerek evlenmişler, çocukları olmuş, tam kadrolu bir aile tasavvur ediniz